

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw zadań zawiera 15 stron (zadania 1–21).
2. Na końcu zestawu znajdują się brudnopis i karta odpowiedzi. Listę lektur znajdziesz na stronie 26.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Rozwiązania zadań 2., 3., 4., 5., 7., 8., 12., 13., 14., 16., 17. i 19. zaznacz na karcie odpowiedzi w następujący sposób:
  - wybierz jedną z podanych odpowiedzi i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą, np. gdy wybierzesz odpowiedź A:

☐	B	C	D
--------------------------	---	---	---

- wybierz właściwą odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiednimi literami, np. gdy wybierzesz odpowiedź FP (Fałsz, Prawda):

PP	PF	☐	FF
----	----	--------------------------	----

- do informacji oznaczonej właściwą literą dobierz informację oznaczoną cyfrą lub literą i zamaluj odpowiednią kratkę, np. gdy wybierzesz literę B i cyfrę 1 lub litery BC:

A1	A2	A3	☐	B2	B3
----	----	----	--------------------------	----	----

 lub

AC	AD	☐	BD
----	----	--------------------------	----

6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.

A	☒	C	☐
---	-------------------------------------	---	--------------------------

7. Rozwiązania zadań 1., 6., 9., 10., 11., 15., 18., 20. i 21. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!Arkusz zawiera teksty
liczące więcej niż 250 słów.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Melchior Wańkowicz
OD LITER DO LITERATURY

Ciekawe to było i chwytliwe. Zanim wyłabudały¹ się z rozeznawania tajników alfabetu, [...] odchodziło całymi wieczorami czytanie z Mamą. Na pierwszy ogień poszło *W pustyni i w puszczy* i od tego czasu na pamiętkę słonia utkwionego w wąwozie i karmionego przez dzieci – Tata został Kingiem².

Potem, ponieważ wybieraliśmy się do Rzymu (Kingowi coraz lepiej zaczynało się powodzić), przyszło *Quo vadis*.

King czasem wyręczał w czytaniu Mamę i wtedy zniecałkował swoje dodatki – sęk był w tym, jak prędko się „tropną”³.

A więc w ustępie, kiedy się pali Rzym i oszalały Winicjusz szuka Ligii, King czytał, że Winicjusz jechał na białej mulicy.

Biała mulica, no to biała mulica. I co dalej? Co dalej – nim Mama każe iść spać. Więc to i to, i to, i znowu... biała mulica. A potem wyrostek żydowski prowadzi do katakumb i znowu biała mulica? Wracają z katakumb i znowu pęta się biała mulica?

Tata kątem oka widzi, że dwie czujne głowy podnoszą się z łóżeczek i czyhają. Jeszcze jedna biała mulica i ani chybi rozlegnie się protest:

– Mama, nie pozwól JEMU.

King czuje, że jest rozszyfrowany, i postanawia, że jak spadać, to z wysokiego konia:

– „Zaprawdę, miłość wasza jest bez grzechu – położył dłonie na ich głowach święty Piotr – a wtem ryknęła biała mulica...”

– Mama! – rozlega się SOS. Wyszło na jaw ostatecznie nie tylko oszukaństwo, ale oszustwo połączone z nieludzkim natrząśaniem się.

– E-he-he! – szydzi King – pięć razy wsadziłem białą mulicę i jakbym jej w tej właśnie chwili nie kazał ryknąć, tobym jeszcze pięć razy wsadził, ale już nie miałem czasu, bo pora spać.

Z jazdy do Rzymu nic nie wyszło i jako rekompensatę Tata ofiarował rodzinie – *Quo vadis* w kinie. Mama trochę się ważyła⁴, ale [...] oczyściła swoje sumienie tym, że kino zbliży dzieci do szczytnych dziejów pierwotnego chrześcijaństwa.

Szczytność szczytnością, ale bachantki⁵ bachantkami, bażanty i pawie w pełnym upierzeniu wnoszone przez niewolników na tacach, [...] wieńce na głowach, centurioni⁶, pułapy z jedwabnych zasłon rozstępujące się i sypiące deszczem róż, muzyka, śpiewacy, tancerki, cięte cieniutko kryształ, władza...

– Szkoda, że nie można, bo tak lubiłabym się neronic – zdecydował Sancho Pansa po powrocie do domu.

Mama mówi o zwalczaniu pokus i o niebie.

– Jakby się można tak wypokusić, wypokusić – zastanawia się Sancho Pansa – toby potem można nie robić grzechów.

Melchior Wańkowicz, *Ziele na kraterze*, Warszawa 2017.

¹ Wyłabudać – wyraz gwarowy o charakterze żartobliwym – tu: wybrnąć z czegoś, uporać się z czymś.

² Wszyscy w rodzinie Melchiora Wańkowicza mieli swoje pseudonimy. Melchior Wańkowicz był nazywany Kingiem, jego żona, Zofia – Królikiem; także córki miały swoje przezwiska: starsza, Krystyna, była nazywana Pytonem lub Don Kichotem, młodsza, Marta, to Tili lub Sancho Pansa.

³ Tropnąć się – potocznie: zorientować się, domyślić się czegoś.

⁴ Ważyć się – tu: ostrożnie, powoli podejmować decyzję.

⁵ Bachantki – towarzyszkę Bachusa, tu: uczestniczki zabaw.

⁶ Centurion – niższy oficer w armii rzymskiej.

Zadanie 1. (0–1)

Odwolując się do sytuacji z życia rodzinnego opisanych we fragmencie utworu Melchiora Wańkowicza, sformułuj wniosek, który będzie przesłaniem tekstu.

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeżeli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Wydarzenia opisane we fragmencie utworu relacjonuje narrator trzecioosobowy.	P	F
Zdanie <i>Ciekawe to było i chwytliwe</i> świadczy o emocjonalnym nastawieniu narratora do tematu rozważań.	P	F

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Na podstawie fragmentu tekstu można wnioskować, że uczestników opisanych sytuacji cechuje

- A. lekkomyślność.
- B. poczucie humoru.
- C. nieodpowiedzialność.
- D. dystans do otoczenia.

Zadanie 4. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tata wprowadził białą mulicę do czytanej córkom powieści *Quo vadis*, ponieważ sprawdzał w ten sposób, czy dziewczynki są

- A. rozbawione.
- B. uzdolnione.
- C. rozespiane.
- D. czujne.

Zadanie 5. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Rzeczownik *oszukaństwo* jest wyrazem pochodnym utworzonym od A B i został użyty w tekście w celu podkreślenia C D charakteru ukazanej sytuacji.

- A. rzeczownika *oszustwo*   C. zabawnego
B. czasownika *oszukać*   D. groźnego

Zadanie 6. (0–2)

6.1. Wyjaśnij znaczenie sformułowania *sęk był w tym* użytego w tekście.

.....

.....

6.2. Wypisz z tekstu inny poprawny związek frazeologiczny, który oddaje reakcję taty w opisywanej sytuacji.

.....

.....

Zadanie 7. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeżeli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Zapisanie w tekście zaimka JEMU wielkimi literami służy ukazaniu niechęci dziewczynek do wspólnej zabawy z tatą.	P	F
Występujące w tekście wyrazy <i>neronić</i> i <i>wypokusić</i> są neologizmami i świadczą o językowym talencie wypowiadającej je bohaterki.	P	F

Zadanie 8. (0–1)

Uzupełnij zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Użyte w tekście wyrazy potoczne, takie jak *oszukaństwo*, *pęta się*, są zgodne z normą językową odpowiadającą sytuacji komunikacyjnej, która ma charakter A B. Takie słowa C D odpowiadają zasadom etykiety językowej.

- A. nieoficjalny   C. częściowo
B. oficjalny   D. całkowicie

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ 5., 7. I 8. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 9. (0–2)

9.1. Podaj imię i nazwisko autora oraz tytuł utworu, z którego pochodzi przytoczony fragment.

„Wierz mi waćpan, jeżeli mamy się sposobić
Do uczciwego życia, weźże ludzi zgodnych,
Kucharzy cudzoziemców, pasztetników modnych,
Trzeba i cukiernika. Serwis zwierściadłany
Masz waćpan i figurki piękne z porcelany?”
„Nie mam”. „Jak to być może? Ale już rozumiem
I lubo jeszcze trybu wiejskiego nie umiem,
Domyślam się. Na wety¹ zastawiają półki,
Tam w pięknych piramidach krajanki, gomółki,
Tatarskie ziele w cukrze, imbir chiński w miodzie,
Zaś ku większej pociesze razem i wygodzie
W ładunkach bibułowych kmin kandyzowany,
A na wierzchu toruński piernik pozłacany.
Szkoda mówić, to pięknie, wyborne i grzecznie,
Ale wybacz mi waćpan, że się stawię sprzecznie².”

¹ Wety – desery.

² Że się stawię sprzecznie – że się przeciwstawię.

Autor: ..... Tytuł: .....

9.2. Wyjaśnij, co dla bohaterki zacytowanego utworu jest w życiu najważniejsze, a co ma znaczenie dla bohaterów fragmentu *Ziela na kraterze* Melchiora Wańkowicza.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

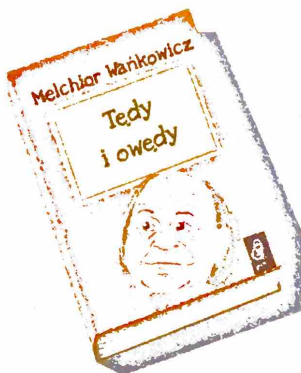
.....

Zadanie 10. (0–2)

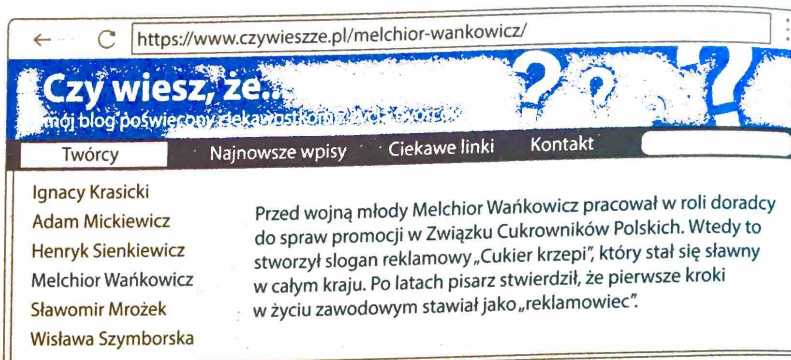
W Twojej szkole planowane jest utworzenie wystawy poświęconej Melchiorowi Wańkowiczowi. Tablice wystawowe będą prezentowały życie i twórczość pisarza.

Które z poniższych źródeł wykorzystasz, aby stworzyć notatkę dotyczącą życia Melchiora Wańkowicza? Wybierz źródło spośród 1.–3., a następnie uzasadnij swój wybór dwoma argumentami.

Źródło 1.

Źródło 2.

Źródło 3.

Wybór źródła: .....

Uzasadnienie

Argument 1.: .....

Argument 2.: .....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Michał Rusinek

TORT

Ze wszystkich ludzkich dążeń najbardziej zgubne wydaje się dążenie do elegancji. Powiedzmy, że mamy już na sobie garnitur, koszulę odprasowaną i piękny krawat, ale jeszcze nam mało, więc coś sobie dokładamy, dopinamy, dorabiamy – żeby było piękniej niż zwykle. I to coś często ściąga nas w otchłań.

Istnieją różne językowe sposoby dodawania wypowiedziom elegancji, zazwyczaj dość staroświeckie, a przynajmniej postrzegane jako staroświeckie. Nie tak dawno spytałem ekspedienta w piekarni, czy „byłby łaskaw” – sam już nie pamiętam, czy pokroić, czy zapakować. Pamiętam natomiast, że młode osoby stojące za mną w kolejce rozchichotały się, jakbym spojrział na nie przez monokl¹ albo inne *pince-nez*². Nie chcę przez to powiedzieć, że elegancja jest staroświecka. W nowoczesnym języku też jest na nią miejsce, ale wciąż dość słabo zagospodarowane. Mam nawet wrażenie, że młodzi ludzie wprawdzie bardzo, o wiele bardziej niż kiedyś, dbają o swój wizerunek, ale przy tym zapominają, że język także jest ważnym jego elementem, a słowo „styl” dotyczy w równym stopniu stroju, jak i wypowiedzi.

Obiecałem sobie jednak, że będę dobrotliwy, a nie gderliwy, wracam więc do niebezpieczeństw związanych z dążeniem do elegancji. Otóż w otchłań potrafią nas także strącić frazy³, które czerpiemy z języka oficjalnego i jego komunałów⁴. [...]

Zaproszono mnie kiedyś na jubileusz biblioteki w niewielkiej miejscowości. Wygłosiłem coś w rodzaju wykładu i przyglądałem się potem dalszej części uroczystości. W pewnej chwili na scenę weszli dobroczyńcy i sponsorzy zasłużonej placówki, a wśród nich – cukiernik. Wręczył dyrektorce biblioteki tort, oczywiście w kształcie otwartej książki, i powiedział solennym tonem: „Pani dyrektor! Mam nadzieję, że ten tort będzie dla pani pamiątką na długie lata”. [...]

[M]uszę pamiętać, że jeśli kiedyś, po długich latach, trafię znów do tej biblioteki i jej pracownicy poczęstują mnie tortem – będę musiał udawać, że jestem na diecie.

Michał Rusinek, *Tort*, [w:] tegoż, *Pypcie na języku*, Warszawa 2017.

¹ Monokl – rodzaj okularów zakładanych na jedno oko; dawniej świadczyły o męskiej elegancji.

² *Pince-nez* – z języka francuskiego: binokle, rodzaj okularów trzymających się na nosie dzięki szczypczykom zamocowanym na nasadce.

³ Fraza – związek wyrazów stanowiący pewną całość znaczeniową.

⁴ Komunał – zdanie lub powiedzenie pozbawione istotnej treści, powszechnie stosowane.

Zadanie 11. (0–2)

Uzupełnij poniższy tekst w taki sposób, aby stanowił streszczenie tekstu Michała Rusinka.

Tematem tekstu Michała Rusinka jest .....

.....

Autor skupia się na .....

.....

i dowodzi, że .....

.....

Zadanie 12. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeżeli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Michał Rusinek używa w tekście czasowników i zaimków w 1. osobie liczby mnogiej, aby nawiązać lepszy kontakt z odbiorcą.	P	F
Autor posługuje się przykładami, aby zachęcić czytelników do zapoznania się z tematem elegancji językowej.	P	F

Zadanie 13. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W zdaniu *Otóż w otchłań potrafią nas także strącić frazy, które czerpiemy z języka oficjalnego i jego komunalów* podkreślone słowo oznacza

- A. wyrazy używane w języku potocznym.
- B. zwroty charakterystyczne dla języka oficjalnego.
- C. terminy specjalistyczne charakterystyczne dla nauki.
- D. często stosowane sformułowania bez większego znaczenia.

Zadanie 14. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeżeli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W pierwszym akapicie tekstu autor podaje przykłady ilustrujące dbałość o elegancję językową.	P	F
Przykład wykorzystany w przedostatnim akapicie jest potwierdzeniem niewłaściwego rozumienia elegancji językowej.	P	F

Zadanie 15. (0–1)

Uzasadnij, że zacytowane poniżej życzenia potwierdzają opinię autora sformułowaną w pierwszym akapicie: *coś sobie dokładamy, dopinamy, dorabiamy – żeby było piękniej niż zwykle. I to coś często ściąga nas w otchłań.*

„Pani dyrektor! Mam nadzieję, że ten tort będzie dla pani pamiątką na długie lata”.

.....

.....

.....

.....

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ 12., 13. I 14. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1.–3.

Ostatni akapit tekstu w stosunku do przedostatniego akapitu jest

A.	żartobliwym komentarzem,	ponieważ autor	1.	podaje inny przykład zachowania w ukazanej sytuacji.
			2.	rozwija myśl dotyczącą nadużywania eleganckich sformułowań.
B.	uzupełnieniem przykładu,		3.	ośmiesza zwyczaj posługiwania się bez zrozumienia zwrotami grzecznościowymi.

Zadanie 17. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Trzeci akapit tekstu Michała Rusinka, rozpoczynający się słowami *Obiecałem sobie jednak...*, jest akapitem

- A. prezentującym analizę zachowań w różnych sytuacjach.
- B. podsumowującym poprzedzające go rozważania.
- C. wykluczającym potrzebę dalszych rozważań.
- D. łączącym dwie części tekstu.

Zadanie 18. (0–1)

Przekształć podane niżej zdanie w taki sposób, aby sformułowanie w cudzysłowie zastąpić odpowiadającą mu powszechnie używaną współczesną formą grzecznościową.

Nie tak dawno spytałem ekspedienta w piekarni, czy „byłby łaskaw” – sam już nie pamiętam, czy pokroić, czy zapakować.

.....

.....

Zadanie 19. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

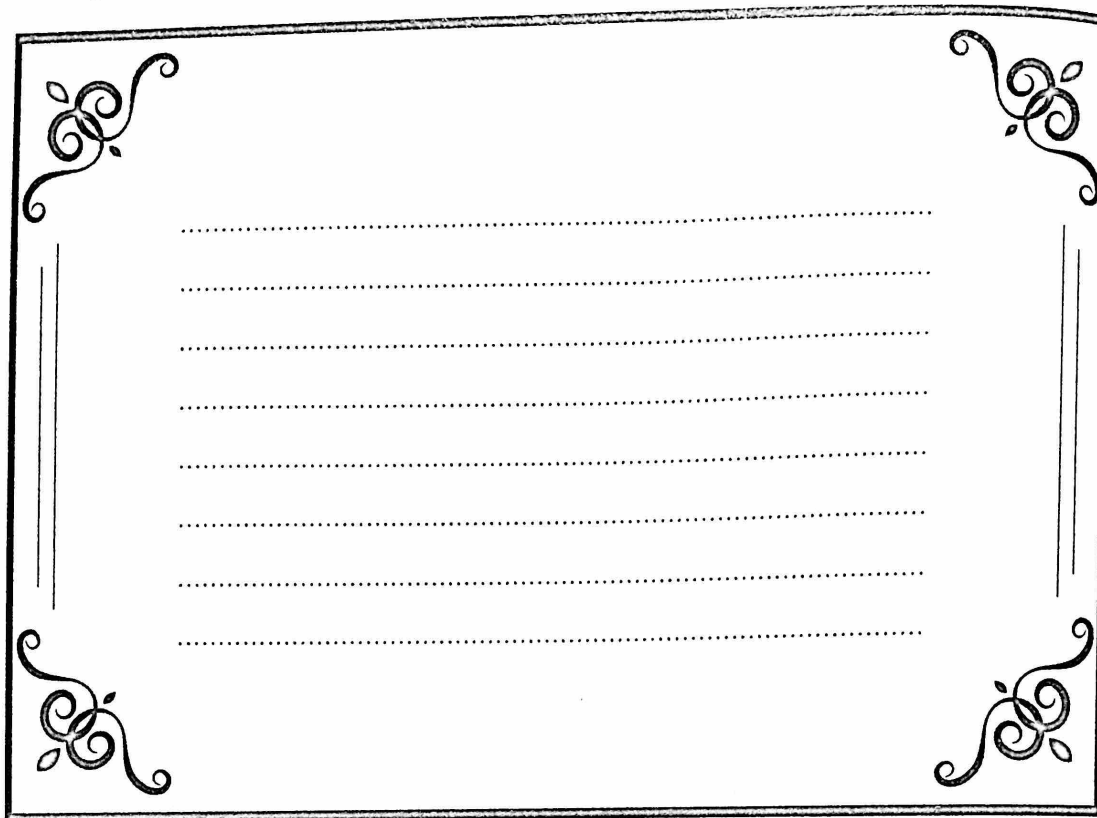
W powieści *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza za mistrza elegancji uznawano A B, ponieważ był nie tylko znawcą dobrego gustu, lecz także mówcą, który C D.

- A. Winicjusza
- B. Petroniusza
- C. złośliwie komentował wydarzenia
- D. umiejętnie łagodził gniew cezara

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ 16., 17. I 19. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 20. (0–3)

Miejska Biblioteka w Twoim mieście obchodzi jubileusz 50-lecia powstania. Napisz w imieniu Samorządu Uczniowskiego Twojej szkoły życzenia dla wszystkich pracowników biblioteki. Pamiętaj o zachowaniu form grzecznościowych odpowiednich do okoliczności. Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

ARKUSZ EGZAMINACYJNY NR 6

Zadanie 21. (0–20)

Wybierz jeden z tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Działający w Twojej szkole Amatorski Teatr Kabaretowy „Świat na Opak” zdobył nagrodę na przeglądzie zespołów teatralnych. Napisz artykuł do gazety szkolnej, w którym zachęcisz koleżanki i kolegów do tego, by zawsze byli sobą. W swojej argumentacji wykorzystaj znajomość opowiadania Sławomira Mrożka *Artysta*. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Temat 2.

Wyobraź sobie, że jesteś redaktorem szkolnej strony internetowej. Przeprowadź wywiad z Cześnikiem, który opowie o swoim konflikcie z sąsiadem. W wypowiedzi wykorzystaj znajomość *Zemsty* Aleksandra Fredry. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.